

in dit nummer

EDITORIAAL
**De onaantastbare
vrijheidsgedachte / 2**

LVV
Debat over migratie / 3

LVV-OPINIE
**Migratie is een bewogen
onderwerp / 4**

BOEK VAN DE MAAND
**Louis Mettwie, fietsen,
auto's en politiek / 6**

BUITENLAND
**Het Europees
energiedebat / 8**

BOEKEN
**De vergeten 'pulp-auteur'
Rik Scholliers / 10**

OPINIE
**Naar een sociaal
contract 2.0? / 11**

MAATSCHAPPIJ
Onbehagen / 12

Humaan migratiebeleid

Politiek secretaris van het Liberaal Vlaams Verbond, **Lawrence Vanhove**, lanceert in een opiniestuk het voorstel van de Belgische 'Blue Card'. Volgens hem zitten er veel lacunes in het huidige migratiebeleid. Hij wil een kader scheppen voor legale economische migratie. Er is een groot tekort aan werkrachten op de arbeidsmarkt. Daarvoor zal er een instroom van arbeid uit andere landen nodig zijn.

De persoon in kwestie krijgt een reisvergunning en een tijdelijke verblijfsvergunning. Hij

wordt beschermd tegen misbruik. "Met een systeem als dit zorg je er net voor dat je met veel minder illegalen zal zitten, hoe meer het systeem geënt is op het principe van werk als eerste stap, hoe minder mensen in de illegaliteit die je zal 'opbouwen'", aldus Lawrence Vanhove die van oordeel is dat daardoor het migratiebeleid ook veel humaner wordt. Het Liberaal Vlaams Verbond organiseert in dit verband een debat over het migratiebeleid in ons land.

Lees meer blz. 3, 4 en 5.

De onaantastbare vrijheidsgedachte

Tijdens het voorbije congres van Open Vld benadrukten verschillende sprekers dat “de vrijheid onder druk staat”. Als de liberalen uit het raam kijken, vinden zij daar tal van voorbeelden van. Onze vrijheid werd stevig beknot tijdens de voorbije coronaperiode. Niet alleen in de wereld, maar ook in Europa zien we dat vrijheid voor een groot stuk misbruikt wordt. Vrijheid is in de eerste plaats de mens zoveel mogelijk kansen geven om zich vrij te ontwikkelen. Kansen om de eigen talenten te ontplooiën en voor zichzelf te zorgen. Maar evenzeer is vrijheid een verbintenis die mensen onder elkaar aangaan. Een verbintenis van respect en openheid om ieders vrijheid te beschermen. Dit in tegenstelling tot een egoïstische definitie van vrijheid: “Laat mij met rust; ik doe wat ik wil!” En die open vrijheid kan het liberalisme zo sociaal maken: niet enkel voor jezelf leven, maar voor de anderen leven en zorgen, met wie jij je vrijheid deelt.

Wie de vrijheid koestert, is van nature uit optimistisch. Nog een voordeel van de verdediging van de vrijheid. En wie optimistisch is, wil ook vooruit. Is er een mooiere leidraad voor jonge politici die nog niet aangestoken zijn door lethargie, doemdenken en pessimisme dan het optimisme van de vrijheid? Ik zie vandaag in de politiek geregeld mensen afhaken, meer dan vroeger. Nog jonge, beloftevolle politici die het geluk in andere oorden opzoeken. Dit is een verontrustende evolutie want het speelveld wordt daardoor opengelaten aan opportunisten en extremisten, waarvoor niets mogelijk is. Uiteindelijk verliest de politiek dan, met als gevolg een verschraling van de maatschappij.

De crisis is alom tegenwoordig. Die situatie

“Is er een mooiere leidraad voor jonge politici die nog niet aangestoken zijn door lethargie, doemdenken en pessimisme dan het optimisme van de vrijheid?”

zet de vrijheid weer in een ander daglicht. Hoe vrij ben je nog als je de verwarmingsknop ‘moet’ lager zetten, als je spaargeld geen frank meer waard is? Hoe schrijnend, en Vlaanderen onwaardig, is het als je hoort dat mensen in hun garage gaan wonen omdat ze de verwarming en de elektriciteit niet meer kunnen betalen? Ook hier kunnen sociaal-liberalen een rol spelen en het verschil maken door voor een basisbescherming te zorgen en wie het moeilijk heeft, te helpen. Een sociaal-liberaal moet daarbij niet vies zijn van het inzetten van de overheid, van overheidsmiddelen om de zwakkeren bij te staan, solidair en eerlijk.

De vrijheid onder druk? Tja, het is van alle tijden. We dachten dat met de val van de Berlijnse muur het liberalisme de wereld had veroverd, dat de liberale democratie onoverwinnelijk was geworden. Vandaag kijken we aan tegen een oorlog aan de deur van Europa die ontketend is door een machthebber die het niet zo begrepen heeft op de vrijheid van zijn medeburgers. Hopelijk komen ze daar in Rusland allen tot inkeer. En dan werd ons vrijheidsenthousiasme getemperd door 9/11. Plots was de liberale democratie zo broos en kwetsbaar. Gaan we even verder naar de bankencrisis in 2007-2008 die onze economie danig op de proef stelde? En wat te denken van de Brexit? Denk je nu echt dat alle Britten daar zo gelukkig mee zijn? God, bevrijd ons van alle populistische en extremistische zaaien.

Ik ben al jaren gefascineerd door de figuur van Arthur Vanderpoorten. In 1940 behoorde deze gewezen voorzitter van het Liberaal Vlaams Verbond (1923-1926) tot het kleine kringetje van ministers die in kasteel Wijnendaele een laatste gesprek had met de onverbeterlijke koning Leopold III die het land niet wou verlaten en dus nadien recht in de handen van de Duitse bezetter liep. Vanderpoorten verkoos om niet naar Londen te vluchten en werd in Zuid-Frankrijk op verdenking van steun aan vluchtroutes van Belgen naar Engeland opgepakt. Zijn leven eindigde in een hel in het concentratiekamp van Bergen-Belsen. Zijn familie zag hem nooit meer terug. Deze man ervoer in de jaren dertig met de opkomst van het fascisme als sociaal liberaal wat het betekende dat de vrijheid onder druk staat, hoewel hij ook vaak zijn bedenkingen had bij het functioneren van de parlementaire democratie. Ik neem even Het Volksbelang van januari 1934 bij de hand. Hitler was toen een jaar aan de macht. Onder de titel “De Hervorming van den Staat. Beschouwingen door den H. A. Vanderpoorten”, lezen we: “Ik geloof niet in de diktatuur, noch van links, noch van rechts. Ik stel de vrijheidsgedachte als onaantastbaar en wensch deze niet te offeren op het altaar van zoogezegde orde en tucht. Ik verwerp elk stelsel hetwelk de geordende vrijheid zou aantasten.”

De onaantastbare vrijheidsgedachte. Minister Vanderpoorten kon het weten. ■

LVV DEBAT MIGRATIE

Lawrence
Vanhove

Marc
Bossuyt

Gilles
Verstraeten

DONDERDAG 29 SEPTEMBER - 20u - MUNTPUNT

Geachte medestander,

Weinig onderwerpen beroeren meer dan migratie. In 2018 liet de N-VA de federale regering vallen over een VN-migratiepact. Bij de daaropvolgende verkiezingen op 26 mei 2019 was migratie het belangrijkste beleidsthema voor de Vlaming om zijn stemkeuze te bepalen.

Het debat over migratie wordt vaak op een emotionele wijze gevoerd, zowel ter rechter- als ter linkerkant van het politieke spectrum. Begrippen als politieke vluchtelingen, economische migratie, asiel en integratie worden door elkaar gehaspeld en wat overblijft is een amalgaam van populistische verklaringen.

Hoogtijd om nuance aan deze discussie toe te voegen. Het Liberaal Vlaams Verbond nodigt u dan ook graag uit op een debat over migratie, en heeft hiervoor een sterk panel te gast.

Marc Bossuyt studeerde rechten aan de UGent. Tijdens zijn uitgebreide carrière was hij onder andere professor internationaal recht aan de UA, UN Human Rights Officer, commissaris-generaal voor de vluchtelingen en staatlozen en voorzitter van het Grondwettelijk Hof. Hij schreef recent het boek "Tussen demagogie en hypocrisie" (uitgegeven bij Ertzberg) over zijn ervaringen als commissaris-generaal.

Lawrence Vanhove studeerde rechten en algemene economie aan de UGent en was voorzitter van LVSV Gent. Hij werkt in de financiële sector. Tevens is hij actief in de liberale beweging als politiek secretaris van het LVV en voorzitter van de onafhankelijke denktank Liberales. Recent studeerde hij af binnen het programma "gangmakers" van Open Vld met een eindwerk omtrent migratie.

Gilles Verstraeten studeerde rechten aan de KU Leuven en was voorzitter van LVSV Leuven en regional director bij Students for Liberty. Sinds juni 2019 is hij Brussels parlementslid voor N-VA. In het verleden was hij onder andere parlementair medewerker in het Europees parlement voor een parlementslid van de Britse Conservatives.

U wordt verwacht op donderdag 29 september 2022 om 20u in zaal Mallepunt in het Muntpunt te Brussel (Munt 6). Toegang is gratis, maar inschrijven is verplicht via info@hetlvv.be.

Hopelijk tot dan!
Het LVV-bestuur

Migratie is een bewogen onderwerp

door Lawrence Vanhove,
politiek secretaris van het LVV

Voor de liberale ideologie is 'het zoeken naar geluk' het verlengde van het klassieke eigendomsrecht. Jefferson en de zijnen herschreven zo de ideeën van liberaal denker John Locke bij het opstellen van de declaration of independence in 1776. De liberale partij heeft in het verleden een migratieverhaal gebracht die -kort door de bocht gesteld - light versies waren van die van onze politieke tegenstanders. Streng maar rechtvaardig was het laatste decennium het credo. Maar je kan natuurlijk niet rechtvaardig zijn als er geen rechtvaardige regels zijn, laat staan een coherent en afdoend regelgevend kader. Met dit discours hebben we onze politieke tegenstanders sterker gemaakt, die dan weer in hun beloften faalden waardoor alleen extreem-rechts erop kapitaliseert. In de context van de steeds prominentere Elchardus-as moeten Liberalen zich herpositioneren. Het huidige kiespubliek staat positiever tegenover migratie, maar ook bij het kiespotentieel - waaronder veel ex-kiezers - kan een goed uitgevoerd economisch verhaal rond migratie overtuigen. Na het raadplegen van diverse experts en het meevolgen van parlementaire werkzaamheden omtrent mensensmokkel en mensenhandel stel ik een liberaal alternatief nodig: de Belgische Blue Card.

Wat is er fout met het systeem?

Vandaag de dag zijn er vier 'heldere' redenen om in België verblijfsrecht te krijgen. Je moet uit écht oorlogsgebied komen, trouwen, zwaar ziek zijn en in het land van herkomst geen perspectief op een behandeling hebben of een échte high-potential zijn. Iemand die vlucht van een dreigende bendeoorlog bijvoorbeeld, valt binnen de huidige context buiten het toelaatbare. Het systeem heeft dermate grote gaten dat we geconfronteerd worden met diverse vormen van misbruik: denk maar aan de problematiek van schijnhuwe-

Wellicht is migratie het meest polariserende politieke item, zeker sinds zwarte zondag in 1991. Als liberalen moeten we echter ook op minder evidente thema's een antwoord durver formuleren. Een verhaal dat strookt met het DNA van onze partij.

lijken. Er is de Europese Blue card, waarbij een arbeidsovereenkomst 1j of onbepaald van 54k EUR en meer - hoger onderwijs 3 jaar gevraagd worden. Van dit traject worden asielaanvragers uitgesloten. Werkgevers geven dan weer aan dat het systeem te log en te traag is. Bij subsidiaire bescherming doet men een beoordeling van een toekomstig risico: dit is puur speculatief. In de praktijk zien we dat Afghanen nog steeds teruggestuurd worden, ook al is de Taliban nu aan de macht en dreigt er op korte termijn een hongersnood te ontstaan.

Kortom: de wettelijke criteria om bescherming te krijgen zijn arbitrair. Ze waren dan ook de uitkomst van lange onderhandelingen na WOII in een specifieke geopolitieke context, en vormen dus geen sluitend en logisch consistent geheel. Een kluwen aan procedures dat vaak jarenlang aansleept en waar uiteindelijk zelfs de —autoriteiten zelf en gespecialiseerde advocaten soms nog kop noch staart aan kunnen krijgen. Zo herstart de procedure als men een andere 'grond' wil invoeren voor het verkrijgen van verblijfsrecht. Het is wachten op het eengemaakte wetboek dat nieuwbakken staatssecretaris Nicole de Moor hoopt klaar te hebben tegen 2023.

Levensverhaal

Het is belangrijk om te beseffen dat de keuze om te migreren geen 'check the box'-oefening is. Heel veel mensen vallen tussen de mazen van het net en leveren we de facto over aan de mensensmokkel en mensenhandel. Ze hebben individuele ervaringen en inschatting op basis waarvan ze hun trade-off hebben gemaakt; de uiterst moeilijke beslissing om weg te gaan. Terwijl de jure ze nog niet als vluchteling kunnen bestempeld worden. We ver-

wachten van hen niet te vroeg te vertrekken, de situatie moet dermate escaleren dat het veelal te laat om te kunnen vertrekken. Vanaf dan zijn ze overgelaten aan de arbitraire wil van de despoten. We zitten dus met een soort 'timing issue'.

Ook dwingen we luchtvaartmaatschappijen om te 'profilen', zo vallen veel mensen, zelfs diegenen die eigenlijk onder beschermingsregimes zouden moeten vallen zonder mogelijkheden qua veilige en legale migratiemogelijkheden qua veilige en legale migratiemogelijkheden. Luchtvaartmaatschappijen handelen immers extra voorzichtig wegens boetes van 3-5k EUR per persoon, 500k EUR voor systematisch 'slecht' beleid in uitiem risico op intrekking van hun licenties. Geen wonder dat men overvoorzichtig wordt. We leveren zo mensen over aan mensensmokkelaars en dwingen de hen in bootjes de zee op. Hebben we zelf niet liever veilige en controleerbare migratiekanalen via de luchthavens? Dit zou de doodsteek zijn voor de gestructureerde mensensmokkel.

Uit vrees voor een zogenaamd aanzuigeffect zegt men al eens 'eens illegaal altijd illegaal'. Maar die visie heeft tot gevolg dat we met een grijze schemerzone met 150.000 mensen in een precare situatie zitten. Momenteel zijn die niet actief, men 'in best case' actief in de zwarte economie maar erger: overgeleverd aan de georganiseerde misdaad, die je in stand houdt met dit soort kwaadwillig beleid. Al deze zaken nopen ons als liberalen om ten volle het tot stand komen van een nieuw wetboek te ondersteunen. Een combinatie van eengemaakte procedure, korte beroepsprocedure alsook veilige en legale toegangswegen voor mensen met een beschermingsnood in derde landen gaat heel wat oplossen.

Belgische 'Blue Card'

Zelfs met het beste geschreven nieuw migratiewetboek gaan er nog lacunes zijn in ons systeem. Zo kom ik tot een voorstel om aan legale arbeidsmigratie te doen. Het uitgangspunt is "the best social program is a job" (cfr. Ronald Reagan). We creëren een kader voor legale economische migratie naast alle andere stelsels. Men kan hier dus gebruik van maken, desgevallend parallel naast een procedure in andere stelsels. Iemand kan er ook op terugvallen, een 'fall-back'-scenario wanneer men een job heeft.

We zitten met een gigantisch tekort op de arbeidsmarkt, ten dele door 'gaten' in de bevolkingspiramide. Enerzijds niet-actieven in België: dat vergt vooral een fiscale oplossing; de negatieve inkomstenbelasting kan hier een leidraad zijn. Maar ondanks deze 'pool' aan

mensen die aan de slag zouden kunnen gaan, zal er nog steeds Europa-wijd zal er een influx aan arbeid nodig zijn. De ECB adviseert om ten volle fricties weg te nemen en mensen op korte termijn in de arbeidsmarkt te integreren.

Als liberalen willen we zo weinig mogelijk bureaucratie. Een systeem moet self-sustainable zijn en weinig manuele controle vergen. Daarom erkennen we dat een overeenkomst tussen werkgever en werknemer de beste 'proxy' zal zijn die we hebben om potentiële integratie te representeren. Een job als eerste stap in een breder integratietraject. Recente voorstellen in die richting zijn al geformuleerd, denk aan de recent nog voorgestelde 'single permit'. Toch blijft die te veel top-down beslissen wat knelpuntberoepen en wie de zogenaamde knappe koppen zijn. Terwijl vroeger een war for talent woedde is er nu een war for people. Lange scholing is niet strikt noodzakelijk meer om een valabele arbeidskracht te zijn. De aanvraag kan locatie-onafhankelijk aangevraagd worden, en geeft de persoon in kwestie een reisvergunning en een tijdelijke verblijfsvergunning.

We voeren beschermingsmechanisme in tegen misbruik. Zo moet er initieel een geblokkeerde rekening met daarop 3 maanden loon geopend worden. Bij conflict wordt die na controle van een rechter vrijgegeven; na verloop van tijd (bijv. in het vierde kwartaal van de tewerkstelling) komt de som vrij. We verdubbelen de gewerkte periode om tot de duur van de tijdelijke verblijfsvergunning. Dit om de afhankelijkheidspositie van de

werknemer te reduceren.

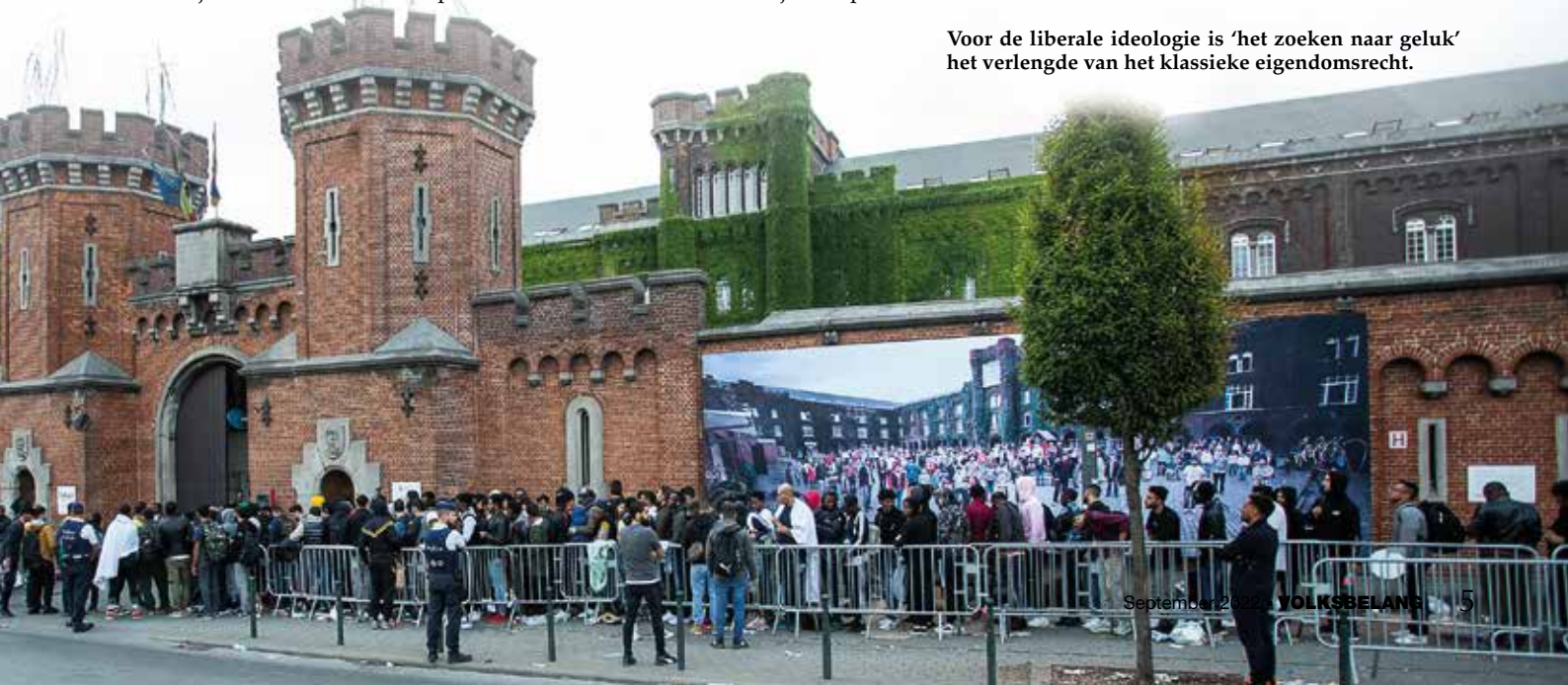
Na deze periode valt men eventueel terug op aanvraag in andere stelsels, indien dit niet van toepassing is of de procedure wordt afgewezen start het terugkeertraject. Met een systeem als dit zorg je er net voor dat je met veel minder illegalen zal zitten, hoe meer het systeem geënt is op het principe van werk als eerste stap; hoe minder mensen in de illegaliteit die je zal 'opbouwen'.

We are all human, after all

Ik hoop dat ik met mijn tekst heb kunnen overtuigen dat een liberale partij complexloos een economisch verhaal rond migratie moet durven brengen. Op termijn zal het beeld van een werkende migrant bijdragen tot het draagvlak voor asiel en migratie. Pragmatisch en principieel moeten we ook ten volle een logisch consistent nieuw wetboek met sterke vereenvoudigingen ondersteunen. Als laatste wil ik een lans breken om bij een volgende migratiecrisis een menselijker narratief te brengen. Geluk zoeken is immers de essentie van het leven. ■

(Lawrence is voorzitter van de liberale denktank Liberales, hij is tevens politiek secretaris van het Liberaal Vlaams Verbond. In het kader van het opleidingstraject "Gangmakers" van Open Vld werkte hij onder begeleiding van zijn mentor Alexia Bertrand (MR) een voorstel rond legale arbeidsmigratie uit. In eigen naam schreef hij bovendien een samenvatting van zijn TED talk bij het afstuderen als Gangmaker.)

Voor de liberale ideologie is 'het zoeken naar geluk' het verlengde van het klassieke eigendomsrecht.

Fietsen, auto's en politiek

Bewogen liberaal en Molenbeeks burgemeester Louis Mettwie

Industrieel ondernemer

In Molenbeek heerst in die periode een industriële dynamiek met talrijke ondernemingen. De gemeente krijgt de bijnaam 'het Belgische Manchester'. Rond de leeftijd van twaalf jaar verlaat **Louis Mettwie** de school om als leerjongen aan de slag te gaan in de schrijnwerkerij, die onder leiding van zijn vader staat, van transportbedrijf Messageries Van Gend. Zijn carrière lijkt een andere wending te nemen wanneer hij in 1879 als ambtenaar in dienst gaat bij het ministerie van Oorlog (nu: Defensie). Zijn ondernemingszin, interesse voor mechanica en neus voor innovatie blijven echter aanwezig. Daarom besluit hij om in 1886 samen met zijn broer Guillaume de onderneming Mettwie Frères op te richten. In eerste instantie richt het bedrijf zich op de constructie en het herstellen van drukmachines. De mechanica wordt aan Guillaume overgelaten, terwijl Louis de financiële kant van de zaak en de marketing op zich neemt.

Fietsen en auto's

In 1892 wordt Mettwie bij het ministerie ontslaan omdat hij openlijk opkomt voor zijn politieke standpunten. Het ontslag van Mettwie leidt tot een tumultueuze interpellatie in de Kamer. Het ontslag pakt uiteindelijk niet nadelig uit, want het geeft Mettwie een duwtje in de rug om zijn onderneming verder uit te bouwen. De fiets kent op dat moment een grote populariteit onder de liberale bourgeoisie. De broers besluiten dan ook om zich op de productie van fietsen toe te leggen. Het merk Belgica wordt geboren. Voor militaire doelen worden plooi-fietsen ontwikkeld naar Frans voorbeeld. Daarmee slaagt Belgica er in om een leveringscontract voor het Belgische leger binnen te rijden. Korte tijd later neemt de auto het stokje over van de fiets en begint Belgica auto's te produceren. De auto's kennen een groot succes

Louis Mettwie wordt op 21 oktober 1855 geboren in Molenbeek als zesde van acht kinderen in een arbeidersgezin. Op dat moment wordt Molenbeek geregeld geplaagd door epidemieën. Slechte hygiënische omstandigheden leiden tot een hoge mortaliteit. Ook de geletterdheid is laag en weinig kinderen gaan naar school. Mettwie gaat wel naar school, namelijk naar de gemeenteschool in de Vier-Windenstraat. Het boeiende leven van deze man is nu te lezen in een boek.

Cover van het boek **Louis Mettwie (1855-1942) Bewogen burger en visionair burgemeester in Molenbeek** (2022).

en Belgica wordt een begrip in binnen- en buitenland. Om te kunnen groeien fuseert Belgica met Usines Eugène Mathieu. Het bedrijf kan de stevige concurrentie echter niet aan en moet in 1909 de deuren sluiten.

Autosalon

Mettwie's industriële activiteiten laten een blijvend spoor na in de vorm van het Autosalon. In 1899 is Louis Mettwie medeoprichter en voorzitter van la Chambre syndicale de l'automobile et de l'industrie. Het syndicaat heeft tot doel om de belangen van de auto-industrie te promoten. Drie jaar na de oprichting organiseert Mettwie een eerste Autosalon in een hal in het Jubelpark in Brussel, op de plaats van het huidige Autoworld. Al snel groeit het Autosalon uit tot

een grootschalig evenement met honderden exposanten. In 1905 geeft Mettwie het voorzitterschap door aan graaf Jacques van Liedekerke, onder wie het Autosalon verder aan belang wint.

Niet alleen op industrieel gebied maar ook maatschappelijk en politiek drukt Mettwie zijn stempel. Op 26-jarige leeftijd, in 1882, wordt hij ingewijd in de loge Amis Philanthropes. Deze loge brengt intellectuelen en politici van verschillende achtergronden samen. Zowel het algemeen stemrecht als het onderwijs worden door de liberalen beschouwd als middelen tot volksontwikkeling en beschaving, en vormen een strijdpunt met de katholieken. In zijn streven voor algemeen stemrecht wordt Mettwie lid van de algemene vergadering van de Ligue nationale de la réforme électorale. Hij is tevens betrokken bij de oprichting van de Brusselse afdeling van de liga. Naast zijn inzet voor algemeen stemrecht schaart Mettwie zich ook achter de ontwikkeling van niet-confessioneel onderwijs. Daartoe is hij actief binnen de Ligue de l'Enseignement waarin talrijke personaliteiten uit de Brusselse vrijmetselaarskringen zich engageren. Op verschillende momenten neemt Mettwie daarenboven een standpunt in ten voordele van politieke rechten voor vrouwen. Ook als industrieel vergeet hij zijn egalitaire ideeën niet. Hij geeft zijn arbeiders bijvoorbeeld vrijaf om te demonstreren voor algemeen kiesrecht.

Portret van Louis Mettwie.

In de politiek

Daarnaast neemt Mettwie actief deel aan de Association libérale in Molenbeek. Deze liberale vereniging heeft op dat moment tot doel om kandidaten voor de verkiezingen voor te dragen, kiescampagnes te organiseren en de kieslijsten te controleren. Na de verkiezingsnederlaag van de liberalen in 1894 zoekt de partij toenadering tot de socialisten. Eind 1895 doet de Association libérale van Molenbeek een voorstel tot samenwerking met de Molenbeekse socialisten. Als progressief liberaal is Louis Mettwie één van de voortrekkers van deze toenadering. Samen met Henri La Fontaine wordt hij een van de belangrijkste initiatiefnemers van de politieke club société fabienne. Deze club naar Engels model vormt voor hem een opstap naar de actieve politiek.

In 1899 wordt Mettwie gemeenteraadslid en schepen van Onderwijs in Molenbeek; tussen 1906 en 1912 ook schepen van Schone Kunsten en Financiën. Vanaf 1914 neemt hij de functie van burgemeester van diezelfde gemeente waar. Tijdens de Eerste

Wereldoorlog verdedigt hij als vurig patriot de Molenbeekse bevolking, probeert hij de bevolking getroffen door werkloosheid en rantsoenering te ondersteunen, en verzet hij zich tegen samenwerking met de bezetter. In 1916 en in 1917 weigert hij bijvoorbeeld om lijsten met de werklozen aan de Duitse bezetter te overhandigen om te vermijden dat zij tewerkgesteld zullen worden in Duitsland. Daarnaast wordt er gemeentesoep uitgedeeld, en worden er gemeenschappelijke winkels en sociale restaurants opgericht. Ook na de oorlog zal hij de slachtoffers van de oorlog moreel en materieel steunen.

In de naoorlogse jaren streeft Mettwie als burgervader naar het optillen van zijn ge-

meente tot een hoger niveau waarbij hij grote waarde hecht aan 'de goede zeden' en volksovoeding. Beide doelstellingen verenigen de liberalen en katholieken in de gemeente. Vanuit katholieke hoek komen er in 1924 dan ook felicitaties ter gelegenheid van de feestelijke viering van de 25ste verjaardag van zijn intrede in de gemeentepolitiek. Met de socialisten ligt de relatie moeilijker. Zij verwijten Mettwie zijn vervevenheid met de industrie en de 'haute finance'.

Ook stadsontwikkeling draagt zijn interesse weg. De burgemeester promoot en faciliteert daarom talrijke infrastructuurwerken in de gemeente, zoals de aanleg van grote wegen, de bouw van sociale woningen, een weeshuis en openbare badplaatsen, de modernisering van het kanaal Charleroi-Brussel enz. Zo probeert hij de gemeente op te waarderen en tegemoet te komen aan de noden van de arbeidersbevolking.

Vlaams toneel

Tegenover het Nederlands stelt Mettwie zich positief op. Nog in 1939 bevestigt hij dat de taal niet verwaarloosd mag worden in het onderwijs en in de gemeentelijke administratie. De initiatieven van zijn gemeentesecretaris en rechterhand Jef Mennekens, zoals een voorleesuurkje en het opvoeren van Vlaams toneel, genieten dan ook zijn steun. Bovendien is Mettwie zelf ook een enthousiast amateur in het Vlaamse toneel. Tijdens het uitoefenen van zijn ambt als schepen en burgemeester verkiest hij echter het gebruik van het Frans. Louis Mettwie zoekt dus naar modus vivendi waarin beide talen hun plaats hebben.

In 1938, twee jaar na het overlijden van zijn echtgenote, neemt Louis Mettwie afscheid van de politiek. Hij overlijdt in 1942 op 87-jarige leeftijd en wordt burgerlijk begraven op de begraafplaats van Sint-Jans-Molenbeek. ■

Tentoonstelling

Wil je meer lezen over Louis Mettwie? Het rijk geïllustreerde tweetalige boek *Louis Mettwie (1855-1942). Bewogen burger en visionair burgemeester in Molenbeek* kan vanaf 27 september aangekocht worden via een mail naar info@liberas.eu of via <https://www.skribis.be/nl/louis-mettwie.html>. Vanaf 27 september kan je ook de gelegenheidstentoonstelling Mettwie, meer dan een Brusselse laan bezoeken in Liberas. Op 24 oktober wordt het boek voorgesteld in het gemeentelijk museum van Molenbeek waar verschillende auteurs in gesprek gaan over de vele facetten van deze liberale duizendpoot. Voor meer info, zie <https://www.willemsfonds.be/bijeenkomsten/detail/4044/boekvoorstelling-louis-mettwie>

Het Europees energiedebat

In 1569 kwamen de Nederlanden in opstand tegen het beleid van de landvoogd, de beruchte hertog van Alva. Vooral in Brussel sloten winkeliers en ambachtslui maandenlang hun deuren. Aanleiding was de invoering van de Tiende Penning, een taks van 10% op alle roerende goederen. Ook het onroerend goed moest het ontgelden, de verkoop van huizen en gronden diende belast met 5%. De redenering van Alva was precies wat de Europese Unie nu beoogt...

De gebruiker betaalt

door Lukas De Vos

Inderdaad, schuif zoveel mogelijk lasten door naar de gewone gebruiker en het bedrijfsleven, en vergeet de eigen slordigheden, wanbeheer van de openbare financiën, en verkwisting. Alva kleeft dat netjes in. De Nederlanden moesten het maar stellen zonder het goud dat in Amerika werd gestolen. De Lage Landen moesten voor hun eigen begroting zorgen en een eigen Spaans (huurlingen-)leger onderhouden. Toestemming aan de steden en gewesten vroeg Alva niet, het werd gewoon opgelegd tegen alle tradities in.

Hoe moet je anders verklaren dat die 15% van Alva nu de vorm aanneemt van gasbesparing door de gebruiker (in de zomer al aangenomen), en nu verdubbeld wordt door een stroomvermindering met 10%, gekoppeld – eindelijk – aan de schandelijke overwinsten van de energiebedrijven. Maar niet van de banken of de vervoerders, bij voorbeeld. Daarover zweeg Commissievoorzitter Ursula von der Leyen als vermoord in haar felle State of the Union die zij voorlas in het Europees Parlement in Straatsburg.

Noden

Daaruit valt vooral te onthouden dat de maatregelen die de Commissie beoogt om de energiecrisis te bezweren minder rekening houden met de noden van de burger dan met de verankering van de grote bedrijven.

Ursula von der Leyen.

De tegemoetkoming voor elektriciteitsproducenten die hun stroom schoon opwekken met zonnepanelen, windmolens of kerncentrales wordt meer dan gehalveerd tot 180 euro per megawattuur. Wat meer opgewekt wordt (geschat op 125 miljard euro) wordt mee in de pot gestoken om armlastigen tijdens de winter bij te springen.

Een tweede bedrag, 17 miljard beoogde euro, komt uit de winsten van olie- en gasproducenten. Die worden worden afgeroomd. Er was eerst sprake van een eenmalige solidariteitsheffing van 33 procent, maar dat bleek niet zo strak. Winsten boven de 20%, berekend op een gemiddelde van de laatste drie jaar, moeten de lidstaten zelf innen. Uiteindelijk komen zo samen 142 miljard euro vrij om de mensen bij te springen die hun energie-uitgaven niet meer kunnen ophoesten. En, dat zijn er niet weinigen, liet Manon

Aubrey van de Linkse fractie verstaan. Ze zwaaide met facturen van gewone burgers die op hun tandvlees zitten en de winter ingaan zonder veel hoop op verbetering. “Maar over de miljardairs zweeg u als vermoord”, wierp ze Commissievoorzitter Ursula von der Leyen voor de voeten. Aubrey eiste ook dat alle bedrijven die schandalige winsten hebben gemaakt in de kunstmatig opgefokte – en door Rusland uitgelokte – paniekperiode zonder onderscheid verhoudingsgewijs evenveel moeten afdragen, vooral de banken en de luxesector.

Versobering

Von der Leyen denkt vooral aan een inkrimping van de vraag naar stroom met 5% tijdens de piekuren, en globaal met 10%. Maar compensatie komt er dan wel voor grote bedrijven die afschakelen op de piekuren. De Commissie rekent daarnaast op een gasbeperking van 1,2 miljard m³. De versobering zou kunnen ingaan na de Europese Top van staatshoofden en regeringsleiders op 30 september. Bedoeling van het hele plan is de winter door te raken en pas op 1 april 2023 de maatregel op te heffen.

Over de door België zo verdedigde plafonnering van de gasprijs voor alle leveranciers achtte Von der Leyen de tijd nog niet rijp. “Er is verder overleg nodig onder de lidstaten. Maar we moeten er wel voor zorgen dat er zich geen bevoorradingsproblemen voordoen”. Anderzijds wil ze wel werken aan een nieuw stelsel voor prijszetting. Tot vandaag wordt de Europese richtprijs voor

vloeibaar gas bepaald door de zogenaamde TTF in Nederland, de Title Transfer Facility. Die is niet langer aangepast aan de huidige gasaanvoer omdat hij de kosten voor het eigenlijk omzetting van aardgas en de toegang tot het pijplijnstelsel niet of amper verrekenet. De Commissie wil met de marketleiders de regels laten aanpassen aan de huidige situatie en vooral de prijschommelingen beter onder controle krijgen. Daartoe moet ze ook de prijs van gas en van elektrische stroom van elkaar loskoppelen. Want de huidige explosie van de gasprijs weegt te zwaar door in de algemene prijs voor stroom en verwarming.

Prijsplafonnering

De rechtse fractie ID spotte onverholten met die benadering: "Het enige redmiddel is een prijsplafonnering", zei Marco Zanni. "Wat u vertelt is pure retoriek". Ook de conserva-

Manon Aubry van de Linkse fractie.

tieve fractie (ECR) zat op dat spoor. Volgens Raffaele Fitto is meer soepelheid nodig en een krachtiger houding: "De prijsexplosie drijft op speculatie. Op 9 september lieten de energieministers op hun Top hun tanden zien. De gasprijs daalde meteen tot onder de 200 euro. Die houding is niet doorgetrokken, gevolg is dat de prijzen weer omhoogschieten. Dat is een ramp voor het cohesiebeleid – dat achterblijvende landen wil bijtrekken. Dat is berekend op gegevens die volstrekt achterhaald zijn". De prijsontkoppeling wil de Commissie tegen eind dit jaar rond hebben.

De grootste fracties, EVP en S&D, steunden Von der Leyen wel, maar met frisse tegenzin. "De inflatiebeperking stopt de inflatie niet", merkte de socialistische woordvoester Garcia Pérez op. En Manfred Weber van de christendemocraten viel ongemeen hard uit. "De markten zweren samen tegen de eensgezindheid van de EU. De Commissie laat na om snel in te pikken op wezenlijke crisismomenten. Verdoe je tijd niet met steeds maar nieuwe wetgeving op te stellen. Een moratorium is op zijn plaats. En u trekt maar besluiten zonder het Parlement te kennen. Dat mag nooit het nieuwe normaal worden. Alle wetgeving moet hier getoetst worden".

Met een inflatie van bijna 10% blijven ook de loonaanpassingen achterwege, ze groeien maar half zoveel. Dat betekent verarming. Nog eens 5% bij de dubbele tiende penning. Von der Leyen spiegelde evenwel

een rooskleuriger toekomstbeeld voor. Europa is volop bezig zich onafhankelijk te maken van monopoliehouders: Russisch gas is al teruggedrongen van 40% naar 9%, de energie-omslag naar klimaatvoordelige waterstof is in volle gang, de technologie van edelmetalen en lithium (dat China resp. voor 90% en 60% beheert) moet in eigen handen komen. Daarom dient ingezet op digitalisering en de geest van Maastricht: groei en stabiliteit moeten altijd hand in hand gaan. Daarom moet de EU nieuwe, democratisch geleide partners zoeken en zich richten op nauwere handelsbetrekkingen.

Geel en blauw

Von der Leyen had zich overigens voor de gelegenheid in een geel-blauw pakje gekleed. Want eregaste in het halfroend was Olena Zelenski, de vrouw van de Oekraïense president. De emotionele kant van Van der Leyens betoog ging daarom vrij lang naar de Russische invasie en het burgerleed in het land dat van Europa volledige steun blijft krijgen: geld (al 19 miljard euro), wapens, opvang, uitzicht op toetreding. "Moed heeft een naam: Oekraïne". Boosdoener Rusland kreeg geregeld een pak voor de broek. Poetin ondergraaft zichzelf en zijn land: "Zijn leger moet nu al chips halen uit vaatwasmachines en koelkasten om zijn wapentuig gaande te houden. Putin will fail, Ukraine prevail".

Op het tranerige af wees ze ook op de 100 miljoen die al in het onderwijs zijn gestopt, want "daar begint de toekomst". Zowat 70 scholen zijn verwoest, de kinderen weten nooit of ze veilig naar huis terugkeren. Daarom "krijgen ze niet alleen hun boterhammen mee, maar ook een noodrantsoen en een eerstehulpkit". Het lokte uiteraad luid applaus uit, waarop Von der Leyen aankondigde weldra naar Kiiv te gaan om met Zelenski de vrije toegang tot de Europese markt uit te werken. Renew, de liberale fractie in het Parlement, heeft intussen Zelenski voor gedragen als kandidaat voor de Sacharovprijs. ■

Rik Scholliers

De vergeten 'pulp-auteur'

door John Rijpens

"De oude Rik Scholliers zit te vechten tegen het verval. Tegen het einde. Volgende maand wordt hij vijftenzestig. Dan verdwijnt hij. Platgewalst. Verguisd. Op pensioen gesteld. Zomaar ineens te oud. Nutteloos. Waardeloos. Naar het niets verwezen. Net als zijn weekblad. Zijn echt kind. Pulp als delicatessen. Dertig jaar geleden onder de doopvont gehouden. Door hem, Rik Scholliers. Met de zegen van de raad van bestuur van de Uitgeverij Hoste. En een budget dat slechts bestond uit een jaarabonnement van vijf buitenlandse magazines, een stel Wolters woordenboeken, schaar en lijm. Voordien had hij op de redactie van Het Laatste Nieuws zijn achtuurendag rond gekregen met het hertikken van telexberichten, het herwerken van lezersbrieven, het verbeteren van correspondenten-kopij en het schrijven van weekend cursiefjes. Over lukrake onderwerpen. Over niemendalletjes, zoals de collega's spotten. Men mocht Rik Scholliers niet. Hij was een vitter. Een zuurpruim. Een kwal van een eenzaat. Vergroeid met zijn redactiestoel. Nullige zwijger en doordrammer. Zonder tijd noch gebod. Men zocht geen contact met hem. Hij was leegte. Zinloze ballast. Voor de overige redacteuren wegdeemsterend op de journalistieke zelfkant. Geen zwetser. Geen tooghanger. En zeker geen rokenrijder. Hij kwam als een schim en ging als een schim..."

Ambitieuus

Geboren in Aalst op 13 juni 1925 studeerde hij in het plaatselijk atheneum aan de Grieks-Latijnse afdeling. Hierna waagde hij zijn kans aan de VUB maar na twee jaar rechten zag hij het daar niet meer zitten. Hij belandde in het Instituut voor Journalisten en kon in 1947 als 22-jarige aan het werk bij de Uitgeverij Hoste in Brussel, eerst op de redactie binnenland van Het Laatste Nieuws, nadien op de sportredactie. Hij startte het weekblad 'Sport 69' en werd hoofdredacteur van het sensatieweekblad 'Zondagnieuws'. Hij zou daar op post blijven tot zijn pensioen in 1990.

Als journalisten hun levensverhaal schrijven, mag je je aan alles verwachten. Gewezen redacteur van onder andere Het Laatste Nieuws, Rik Scholliers, beschreef zichzelf in zijn nooit uitgegeven semi-autobiografische roman 'Pulp als delicatessen' waarin hij de decennia overloopt die hij werkte op de redactie en hoe hij zich de overgang naar het weekblad 'De Zweep' en de pulpweekbladen 'Kwik' en 'Zondagnieuws' herinnert, als volgt:

Rik Scholliers startte met het razend populaire sportweekblad 'Sport 69'.

Zijn literaire ambities waren grenzeloos. Hij schreef als student en als beginnend journalist een zevental romans, die hij niet gepubliceerd kreeg. Hij weigerde te snoeien en hij weigerde pertinent mee te investeren (men vroeg hem soms 10.000 euro). Mevrouw Manteau van de uitgeverij Manteau besliste op een bepaald moment zijn roman 'De gebroken spiraal' uit te geven maar het contract vermeldde dat Hubert Lampo hier en daar aanpassingen moest aanbrengen en hiervoor het honorarium zou opstrijken omdat hij, Scholliers, toch maar een debuterend auteur was. Intussen had Scholliers de uitgever Frans Van Belle uit Ninove leren kennen, die over een aanzienlijk fonds beschikte. Scholliers kreeg bij Van Belle uiteindelijk twee romans gepubliceerd, 'Er is geen uitweg' (1954) en 'Aan het kruispunt'. Niemand minder dan de kunstredacteur van Het Laatste Nieuws, Jan Walravens, die het voorwoord schreef, was ermee in de wolken. Walravens was toen de grote baas van het literaire tijdschrift 'Tijd en Mens', dat toen wat in de impasse zat met Hugo Claus als medeverantwoordelijke voor de inhoud. Claus schreef vanuit Italië in een brief aan Walravens: "Als ik dan verneem dat je een vlammend voorwoord geschreven hebt voor een boek van Henri Scholliers... Neen, ik heb het niet gele-

zen maar heb toch alle redenen aan te nemen dat de man niet van zijn feuilleton pad is afgeraakt..."

Jaloerse Claus

Dat Hugo Claus Scholliers niet lustte, zal ook wel te maken hebben gehad met het feit dat Scholliers' eerdere roman, 'Aan het kruispunt' de Letterkundige Prijs van de Provincie Brabant won (Hugo Claus was tweede...) en allicht ook de lovende beoordeling van Herman Teirlinck ("Scholliers is een begaafd schrijver met een gevoelige verbeelding en een soepele schriftuur. Er mag van hem in de toekomst arbeid worden verwacht, die de Vlaamse letteren verrijken zal").

Ondertussen schreef Scholliers bij Het Laatste Nieuws tientallen feuilletons en wekelijkse afleveringen. Voor 'De Zweep' schreef hij wekelijks drie tot vijf korte verhalen.

Als veelschrijver kende Scholliers hoogdagen door het publiceren van een kleine duizend liefdesromantjes (als de wekelijks verschijnende 'Majority Bell Romans' (968 gepubliceerde nummers tussen april-mei 1946 en 10 november 1964). Tussen 1953 en 1954 schreef Scholliers ook 35 afleveringen van de Peter Staal Detectivereeks. Ook in andere pulpreeksen was Scholliers actief: de Pick Nick Romans, de Varia Bibliotheek, Spring's Kleine Romans, De Haardvriend.

Indrukwekkend

Minder pulp en meer literair publiceerde 'De Vlaamse Gids' en het 'Nieuw Vlaams Tijdschrift' een aantal gedenkwaardige bijdragen. Het siert hem en onderstreept ook zijn ambities om een gevestigd schrijver te worden. Het zal hem niet lukken. Als literair auteur is hij vergeten en onbekend, onbemind. Als pulp-schrijver ook, maar hij laat een indrukwekkende productie na. ■

Naar een 'Sociaal Contract 2.0'?

door Mark Bienstman
mbienstman@hotmail.com

Maar, de (beperkte) publieke verantwoordelijkheid die daarover ontstaat, is slechts ten dele grond. Want ook de consument zou er goed aan doen eens voor de spiegel te staan: wij willen voor een paar tiental euro's met het vliegtuig een citytrip in een hippe stad in het buitenland kunnen boeken; kledij die slechts een paar euro kost, vinden wij normaal; online spullen bestellen is voor velen synoniem van (quasi) directe levering en als het product niet bevalt, gaat het via diezelfde koeriersdienst gratis terug naar de afzender. Al deze (en nog veel andere) "foliekes" hebben een maatschappelijke en milieukost, die nooit correct in de verkoopprijs wordt verrekend.

Basistaken overheid

En ook binnen de overheidssector is het kommer en kwel: de basistaken van de overheid geraken niet meer correct en/of volledig ingevuld; de zorgsector kraakt onder een tekort aan mensen en middelen; de kwaliteit van ons onderwijs gaat zinderogen achteruit; recht en veiligheid kunnen niet meer gewaarborgd worden (zie de drugsoorlogen in Antwerpen), maar... iedereen wil wel lagere belastingen. Daarom zou het misschien goed zijn dat, naar analogie van "le contrat social" van Jean-Jacques Rousseau (1762) waarin hij de grondbeginselen vastlegde die moes-

Wie de laatste maanden de actualiteit volgt, krijgt waarschijnlijk het gevoel dat we hoe langer hoe meer terugkeren naar de periode van het "rauwe kapitalisme", zoals we dat eind 18de en de 19de eeuw gekend hebben: werknemers worden schaamteloos uitgebuit. Denken we maar aan de vele nepstatuten bij koeriersbedrijven – aannemers werken met een ondoorzichtig kluwen van onderaannemers, zodat arbeiders tegen hongerlonen in onveilige situaties gevaarlijk werk moeten doen; sociale regels worden met het grootste gemak genegeerd; onder het mom van personeelsschaarste worden de werknemers ondertussen gedwongen buitensporig lange werkdagen te kloppen; en zo kunnen we nog wel een tijdje doorgaan.

ten toelaten te komen tot een democratisch functionerende staatsinrichting, er tussen werkgevers en werknemers, maar ook de consumenten en de overheid, een soort "Contrat Social 2.0" wordt opgemaakt, waarin het correct, duurzaam en evenwichtig functioneren van onze economie wordt vastgelegd. Vraag en aanbod zouden niet louter op basis van micro-economische overwegingen mogen tot stand komen, want in deze prijzen zijn slechts een fractie van alle veroorzaakte macro-economische en milieu effecten verwerkt.

Werknemers hebben recht op een "fair" loon en veilige en gezonde arbeidsvoorwaarden. Consumenten moeten betrouwbare (en gezonde) producten kunnen kopen tegen een prijs die alle kosten weerspiegelt ("there is no such a thing as a free lunch" ...).

Werkgevers/ondernemers mogen rendabel, creatief en duurzaam ondernemen, mits een correcte vergoeding van iedereen die hun productie heeft mogelijk gemaakt. Dus niet alleen de werknemers, maar ook de overheid die zorgt voor een veilige en rechtszekerere samenleving; zorgt voor de opleiding en de gezondheid van de hele bevolking; ... m.a.w., de ondernemers moeten belastingen

betalen die in verhouding staan tot wat zij van de hele samenleving terugkrijgen als ondersteunende omgeving (vlot verkeer en vervoer, (fundamenteel) onderzoek en doorgedreven onderwijs, ...).

Aanzet

Deze opsomming is zekert niet limitatief, maar kan als aanzet dienen voor een grondig en sereen debat hoe wij de komende decennia onze economie (en bij uitbreiding) onze hele (economische) samenleving willen zien functioneren, waarbij de voortgebrachte welvaart op een evenwichtige manier tussen alle betrokken partners wordt verdeeld en waarbij we niet langer tolereren dat een steeds kleiner worden groep een steeds groter wordend deel van de welvaart naar zich toetrekt. Want deze toenemende ongelijkheid is de beste voedingsbodem voor de opgang van extremistische, zelfs fascistische bewegingen. Wij zijn al een hele tijd in die richting aan het afglijden, dus hoogtijd om werk te maken van een "Contrat Social 2.0". Politici (en a fortiori liberale politici) zouden zich beter hier op concentreren, in de plaats van luidop te dromen van (alweer) een door niemand gevraagde staatshervorming. ■

Onbehagen

door Aviva Dierckx

Nét voor de jaren dertig, waarschijnlijk géén toeval, publiceerde Freud zijn boek 'Het Onbehagen in de Cultuur'. In een notendop: hij beschrijft daarin dat de mens constant zijn lusten moet onderdrukken, en dat dit tot onbehagen leidt. Sindsdien dé definitie van onbehagen. Het was ook zijn eerste poging om zijn kijk op de psyche van de mens te koppelen aan een analyse van maatschappij en cultuur.

Populisme

Het zal niet verwonderen dat Freuds oude onbehagen tegenwoordig vaak dienst doet om onze huidige tijd te pogen begrijpen. Onbehagen wordt dan vernoemd als goede voedingsbodeme voor groeiend populisme. Wanneer groepen mensen opschuiven in een richting die ons angst aanjaagt (populisme en extreem-rechts), dan is het veel bedreigender aan te nemen dat dit 'random' gebeurt (en dus niet kan worden voorkomen of teruggedraaid) dan dat we er een plausible oorzaak of aanleiding voor kunnen duiden, en die ook aanpakken.

We hebben dat al eerder gepoogd, zowel met andere als met gelijkaardige kwalen in de maatschappij.

Jaren maakte men studies of schreef men boeken om te proberen verklaren waarom antisemitisme blijft bestaan, en hoe het zelfs een politiek nazi-plan kon worden. Ook daar werd 'onbehagen' wel genoemd. Een echt antwoord werd nooit gevonden. Sommige auteurs of academici gingen aan hun onderwerp helemaal ten onder.

Rommelen in de marge

Hannah Arendt, Camus, Boileau... allen benadrukten ze het belang van het helder en consequent benoemen der dingen. Dat begint met het zich houden aan een uitgezet begrippenkader, en niet zwalpen van de ene naar de andere definitie. Want dan kom je daarna ook in je analyses en conclusies tot broddelwerk.

Onbehagen is niet hetzelfde als ongenoegen, en de wereldverbeteraars die de twee voortdurend op een hoop smijten, bewijzen ons even slechte diensten als de populistten die onbehagen opkloppen tot ongenoegen.

Dat is er nu heel veel. In interviews of in boeken: men vertrekt van Freuds onbehagen, maar is dat een paar zinnen verder alweer vergeten en alles wat opgedist wordt gaat duidelijk al over iets anders. Men waarschuwt tegen populisme (wat zowel links als rechts bestaat), benoemt extreem rechts als zwart beest, maar geselt toch ook vooral liberalisme/neo-liberalisme/kapitalisme/individualisme. Het is gewoon veel te gemakkelijk, en eigenlijk ook populistisch, om wat liberalen-bashen in je discours te steken, onder het mom van zoeken naar de reden van volkswede om die weg te nemen. Zo werd "Dansen op een ziedende vulkaan" een links pamflet met kromme redeneringen die vertrekken vanuit het samenrapen van vele andere boeken.

Gelukkig kan het ook anders, en zijn er denkers die dichter bij de zaak blijven. Verlichtingsdenker Bas Heijne, die in 2017 de P.C. Hooft-prijs kreeg, vervolmaakte een ouder essay over onbehagen met inzichten ingegeven door de huidige realiteitsontkenning van de 'boze burger', en dat is evenwichtiger te noemen. Hij schetst toch grote verban-

den, heeft geen dogma's en eindigt met nog veel vragen.

The real thing

Ik weet waarom ik boeken van politici lees. Ze zijn meestal niet echt geweldig. Maar ik wil weten hoe de mensen die aan de knoppen zitten hun eigen verleden vertellen (of laten vertellen door een ghostwriter), en wat ze in een boek als visie naar voren schuiven, die ze niet in een partijprogramma kwijt kunnen. Nooit waag ik me aan zelf-hulpboeken, noch aan de 'ik brei alles aan elkaar'-boeken van mensen die boeken van anderen wereldverbeterend gaan interpreteren.

Echter, af en toe stuurt een uitgeverij een boek als recensie-exemplaar, en begin je hoopvol aan de opdracht, tot je vaststelt dat het zo'n gebreid boek is, en je het vol walging door de kamer slingert. En dan terugkeert naar een (zelf gekocht) dun boekje met de duidelijke titel: 'Onbehagen'.

Ik kan alleen maar besluiten: lees geen 'analyses van analyses', die hoor je al gratis in je café als toogpraat. En soms ook in Vlaamse talkshows. Lees TRT, the real thing. ■

Onbehagen' van Bas Heijne, uitg. Prometheus, 96 blz., 16,99 euro.

"Dansen op een ziedende vulkaan – onderzoek naar de wede en het onbehagen in onze cultuur" van Dominique Willeaert, uitg. EPO, 220 blz., 22,50 euro.